

Завербоване кохання. Дика Галя

Олександр Гаврош

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

...1 лютого 1977 року

Давно хотіла розпочати щоденник, аби записувати свої думки. Бо їх виникає багато, але, незаписані, вони за день-два розчиняються в повітрі. Й от сьогодні я нарешті наважилася.

Головна подія останніх днів — у нас в хаті з'явилася вода. Це така радість для нас із мамою, що важко переказати. Ми ледь не танцювали! Особливо, коли купили ванну і тепер можемо митися, як всі нормальні люди. Це щось неймовірне: я у ванні! Ледве мене мама звідти витягла через годину. Каже, що в мене аж губи посиніли.

Адже досі води у нашому будинку, де мешкають три сім'ї, не було. Хіба з колодязя у відрі наносиш. Тепер і ми — як люди.

У нас із мамою — одна велика кімната на двох і завжди гарний квітник під вікном, висаджений її турботливими руками. А ще влітку маємо з городчика свіжі фрукти. Тоді я щоранку обходжу з великим металевим горнятком кущики малини, порічок, агрусу, аби було з чого зварити компот. Але найбільше люблю ревіль: якщо його вмокати в цукор, він не такий кислий. Але ж де ще те щедre літо?

Сьогодні я ходила аж на околицю до цюці Катерини на англійську. Хочу підтягнути, а то ні в зуб ногою. Кажуть, що мамина тітка найкраще вчить англійську в Миколаєві. Вона насправду дуже елегантна, висока, з короткою зачіскою, і страх розумна, хоч і настраждалася, не приведи Господи! Повернулася з проклятого Магадану, де морози сягають мінус сорок градусів. В родині цюця має незаперечний авторитет, бо ж у царство вічних снігів просто так не потрапляють. Мама мене застерегла, що цюця — «наша мучениця», аби я нічого зайвого чужим не патякала.

Увечері я почала вчити напам'ять вірш «Смерть поета» Лермонтова. Наш учитель російської Лім Якович запевняв, що

вчитиметься легко. Але я б не сказала. До кінця не довчила, бо захотілося спати. Розпозіхалася і очі злипаються.

Не знаю, чи буду робити записи щодня. А то мама на цьому тижні має уроки в першу зміну. А мені не хочеться, щоб вона знала про щоденник. Хай це буде моєю таємницею!

Сьогодні видалася препаскудна погода: сніг із дощем. Така ж, як і в мене на душі. Вчора цей нездогадливий хлопчисько, якого я тут називатиму Талантом, провів мене додому. Але це так, для годиться, бо було вже запізно, от і проявив джентельменство.

Більшість моїх думок про нього. Чому він не виходить з моєї голови? Якою я була дурненькою! Він і так не зрозуміє моїх вчинків, які робилися лише заради нього, для його щастя. І ніколи мені за це не подякує. Що ж, про мої почуття він дізнається хіба на своєму весіллі. Або моєму. А може, й ніколи не знатиме.

Справи мої ідуть по-старому. Дуже хочу навчитися грати на гітарі, але ніяк не спроможемося її купити. Нема і все! Талант обіцяв навчити грати. Від однієї цієї думки мене кидає в жар.

Випишу собі ці рядки:

«Налита сонцем і вітрами,

Хлюпоче веслами весна,

І підіймає буйні трави

Земля, хмільна і запашна».

Уже четвертий день весни. І щоразу наче вперше відчуваєш красу природи. Зворушливий початок весни пробуджує в мені радість і подяку за народження нового життя. Затихли останні лютневі віхоли. І побіг посірілий сніг струмочками навздогін зимоньці... Хоча ще в перший день весни падав лапатий сніг.

Зима була казковою! Як мені шкода з нею розлучатися! Я її ще довго пам'ятатиму. Адже вона була найщасливішою порою за всі мої 16 років. Весна вже такою не буде...

Ох, Талант, Талант, якби ж ти знав, що займаєш половину моїх думок! Як я люблю за тобою спостерігати, хоча це тобі й не подобається. Як ти поправляєш відпущене темне волосся, кліпаєш довгими дівочими віями, хмуриш брови, що ледь не зрослися на перенісці...

Чому я не маю такого брата? Згадую той складний місяць, коли маму забрали на операцію до Львова. У неї виявили пухлину. Мені було всього дванадцять, тато вже тоді нас покинув, і я залишилася в хаті сама. Кілька днів хліба не бачила. Тоді батьки Таланта забрали мене до себе, бо вони здавна товаришували з мамою.

Це було щось неймовірне: ми весь час проводили разом. І я навіть почула, як неговіркий дядя Володя тихо мовив на кухні повненькій цюці Галі: «Якщо Надя (моя мама) не виживе, то вдочеримо малу». (Чорнявий дядя Володя — звичайний водій автобуса, але має золоті руки: сам всі меблі змайстрував).

Але мамі полегшало: пухлина виявилася доброякісною. І після операції вона повернулася додому. Їй було лише сорок три роки і треба було ставити на ноги єдину доньку.

А моє місячне проживання у сусідів стало схожим на чарівну казку, в якій принцом на білому коні став мій однокласник Талант, такий же стриманий в словах, як і його батько. У першому класі ми навіть сиділи з ним за однією партою.

Скінчився ще один день, день, який ніколи не повернеться, як не повернеться жодна мить із пережитого. Хіба що спогади нахлинуть непроханою хвилею. Як я прожила цей день? Марно? Ні, але ж можна зробити значно більше. Бо ж втрачені хвилини як пустоцвіт. Так каже мама, яка без роботи не сидить жодної миті. Страшно, коли все життя — пустоцвіт.

Сьогоднішнім днем я втішена. На шостому уроці біології нас забрали на хор. В суботу буде міський огляд, а нам ще потрібні репетиції. В хорі співаю із задоволенням, хоча мама вважає, що мені

ведмідь на вухо наступив. Однак моя душа радіє!

Вдома ще поприбирала, зробила уроки. Потім переписувала вірші з книжки, яку мені дала на кілька днів нова вчителька математики — Ірина Василівна. Вона в нашій школі на практиці. Приємна русява дівчина у великих окулярах.

Я чомусь теж дуже люблю поезію. І не тільки читати, але й записувати. Для цього купила навіть окремий зошит.

Ох, і підступна ж цього року весна-красна! Хто би міг подумати, що в квітні випаде сніг? Але таки впав на наші безтямні голови!

На березневих канікулах знову їздила до Львова. Приглядаюся до цього велетенського міста, до його прискороного ритму, тисяч незнайомих облич.

Невгамовна Іванка, моя двоюрідна сестричка, потягнула мене у свій ветеринарний інститут на лекцію з анатомії. У нас із нею — повне взаєморозуміння. Іванка — запальна, весела, співуча. Окрім неї та однокласниці Наді, з якою сиджу за партою, у мене майже нема друзів.

Але яка ж okazія трапилася на тій злощасній парі першокурсників!

Огрядний професор Гончаренко, що аж задихається від зайвої ваги, чомусь одразу закріпив мене серед 175 студентів. І накинувся, мов яструб на курчатко: «Как ваша фамилия, блондинка?». Я відказую: «Тодорович». — «Откуда в ы?» — «З Миколаєва». — «Что-то такой не припомню».

Тоді Іванка змушена була встати і зізнатися, що привела мене з собою, бо я ще школярка і не маю де подітися в чужому місті. Професор почав іронізувати з моїх «штанів-сарафанів», як він їх охрестив. Вся аудиторія сміялася.

Добре, що мама не чула. Вона в мене вчителька з домоводства, вчить дівчат шити, а заодно й підробляє шиттям. Тому дуже ревно слідкує за новинками. Ми навіть передплачуємо журнал «Рижская

мода». Знаючи мою любов до всього екстравагантного, й пошила мені вбрання з латвійської викройки. Але що старий розуміє в моді?

Видно, я запала професорові в око. Бо після лекції сам підійшов і розповів кілька анекдотів. Кумедний дядько.

Є люди, що завжди нарікають на долю. Мені здається, що вони — неправі. Потрібно просто повірити в те, що людина — господар своєї долі й уперто йти до визначеної мети, долаючи всі перешкоди. Невже нарікав на долю Микола Островський? Невже плакався Олександр Маресьєв?

Цікаво, яка доля припала мені? Яким буде моє майбутнє?

Останній урок у залитому сонцем класі. Прощальний дзвоник на подвір'ї рідної школи, де в затіненому куточку росте моя модринка, яку я врятувала після бурі. Підв'язала тоді пошкоджене деревце до прямого патичка, і воно вижило. Я люблю спілкуватися з природою.

Як швидко промайнув випускний бал із батьками і педагогами! А скільки нервів і сил витрачено на іспити!

Однак тепер це все позаду. А назустріч вже несеться нове життя, інші клопоти й радощі. Всі екзамени я склала на «відмінно». Випускний пройшов незабутньо. Ми прощалися з дитинством на зеленому пагорбі над містом, де цілим класом зустріли перший дорослий світанок.

Я подала документи у Львівський лісотехнічний інститут — на інженерно-економічний факультет. Мама порадила, що краще мати трудову професію, бо гуманітарії у наш час нікому не потрібні. Та й начебто вона має там якісь зв'язки.

Тепер переді мною одна мета — вступити. А для цього слід вчитися і вчитися. Ми з мамою дуже хвилюємося за мій вступ, бо ж кажуть, що без блату нині нічого не зробиш. Мама позичила грошей у знайомих і подалася до Львова.

Талант вступає до Львівського політехнічного.

Цікаво, що буде зі мною через рік у цей час?

Минув уже шостий день мого навчання в інституті. Вступити — вступила, хоча й висіла на волосині, бо ж четвертий іспит склала на «трійку». Ніколи та хімія мені не йшла.

На щастя, дали місце в гуртожитку, бо ж у першу чергу поселяють студентів із інших областей. А тепер потрібно сідати за науки.

Щодня пари, лабораторні, семінари... Біганина, шарпанина. Багато нових клопотів, видатків, але це не страшно. Звикнуся! Промайнуло тепле літечко, не встигла й засмагнути, бо навіть у найближчому лісочку не побувала чи на річці. Що поробиш — екзамени поглинули весь час. Більшість із нашого класу стали студентами. Але Талант не вступив — не вистачило одного балу. Сумно!

Наш четвертий гуртожиток — найновіший в інституті. Маємо навіть блочну систему, душ і туалет на дві кімнати. Біля нас два невеличкі озерця, затишний парк, шматочок дикої природи, і все це — поруч із головним корпусом, який через те, що зведений зі скла, прозивають «акваріумом».

Щодня, прокидаючись, бачу крізь вікно, як непомітно підкрадається хитроока осінь, по одному починають жовтіти листочки в ще зеленому морі. Час не зупиниш...

Минув місяць мого навчання в інституті. В принципі — не важко, хіба що нарисна геометрія дається складно, бо не вмію виходити за межі вже сформованої уяви.

Але настроїв щось не дуже. Наче чогось бракує. А надворі буяє золота осінь, манить насиченими кольорами, густими запахами!

Учора був мітинг в центрі Львова — прийнята нова радянська Конституція. Ніколи ще не була в такому велелюдді дівчат і юнаків. 7 жовтня оголошено вихідним. Хоч відіспимося!

Наступного тижня вже заліки. Люди, підкажіть, як пережити першу в житті сесію? Нас у кімнаті-трійці вже п'ятеро. Живемо як у

рукавичці: дружно і весело. Подружки прозвали мене «маркізою», бо я щовечора звикла перед сном прогулюватися біля гуртожитку з котроюсь із дівчат. Хочеться надихатися свіжим вечірнім леготом, натішитися замріяній віковичній красі, але інколи просто не вистачає часу.

Ця дивна звичка в мене від батька — він завжди любив гуляти, мандрувати, набиратися вражень. Іноді брав мене з собою на такі неквапливі прогулянки. Розповідав щось цікаве про те, що нам траплялося по дорозі. Ми жартували з мамою: «Татова валізка завжди готова їхати».

Батько був якимось чудним, не таким, як інші. З лиця схожий на німця: високий, худорлявий, великі голубі очі, світло-русяве волосся акуратно зачесане назад. Любив прогулюватися в костюмі або у вітрівці із замочками на нагрудних кишнях. В армії служив у ракетних військах і отримав опромінення на полігоні, тому весь час непокоївся за своє здоров'я. Мав невеличку військову пенсію з інвалідності, яку щороку підтверджував у лікарні, й працював на найлегших роботах. А радше жив на гроші свого батька, який завідував кооперативним магазином у селі й утримував єдиного сина на своїх міцних, господарських плечах. Дід Йосип умів робити гешефти.

Завтра буде найкоротший день у році, а сьогодні — найдовша ніч. А на мене з якогось дива війнуло весною. Хоча настрої у мене чомусь невеселі.

У заліковій вже записані перші два складені заліки: з англійської та хімії. Хочу ними потішити матусю, бо вона ледь витягує нас двох на свої вчительські сто карбованців. Через вступну «трійку» стипендії мені не дали.

Окрім мене, бідолашна мама нікого не має. Після того, як завагітніла поза шлюбом, її родина наче відсторонилася від неї. А тут ще й батько на восьмому місяці вагітності зненацька її покинув.

Залишив записку, щоб вона здала дитину в дитячий будинок, і зник, мов у воду канув. Мама каже, що він був свято переконаний, що через його радіаційну хворобу народиться інвалід. Але, на щастя, народилася я — цілком здорова й виколисана матусиними ніжними руками.

В неділю їздила додому. На вулиці ненароком зустріла Таланта й одразу заквапилася до Львова. Аж серце стиснулося від болю: у душі прокинулося старе почуття.

Тому й не хочу зустрічати Новий рік зі своїм класом. Для чого себе зайве мучити? Талант вже має наречену. Невдовзі гулятиме весілля. Щаслива, що матиме такого красеня! У нього половина школи була закохана.

А я зустріну Новий рік у гуртожитку у своїй кімнатці. Далі спустимося на вогник в їдальню зі студентами-механіками. Трішки розвіюся від цього невтішного суму.

А 4 січня вже перший екзамєн.

Сама не втямлю, що зі мною твориться. Звичного бадьорого настрою останнім часом нема і нема. Де він подівся? Хто його в мене забрав? Я стільки передумала за ці дні, що вже макітра тріщить.

Учора навіть розплакалася. У голові лише Вітя, з яким уперше в житті поцілувалася. Це сталося так негадано. Ми йшли через наш парк до трамвая вузьенькою доріжкою поміж сніговими кучугурами. Він простував попереду і щось весело розповідав. А далі раптом розвернувся і міцно поцілував мене просто в губи, аж синець залишився, бо ж у мене судини крихкі. А тоді знову пішов попереду, наче нічого не трапилося.

Не хочу думати про нього, а все одно думається. Хочу зосередитися на чомусь іншому — не виходить. Всі мої думки тільки про нього. Чому воно так? Вітя на два роки старший, вже після технікуму, але вчиться на першому курсі. Світленький,

невисокий, круглолиде миле обличчя. Ми познайомилися ще восени, бо в нашій кімнаті живе Люда з його країв.

Новий 1978 рік я вперше зустріла не з мамою. Як вона саменька його провела? Вітя був на новорічній вечірці у довгій приталеній сорочці на випуск. Ми жартували і кумедно годували один одного дольками мандаринів, а потім танцювали майже до ранку. Я навіть насмілилася запросити його на дамський танець.

От ми і стали на рік старшими. На Святвечір їду нарешті додому. Він, до речі, теж.

Пригадую, коли мені було вісім років і ми йшли на Святвечір до бабці, то мама під великим секретом розповіла мені, що над нами є Божа сила, і сьогодні ми будемо святкувати народження маленького Ісусика. Я задивилась на темні небеса, звідки сіялися міради білих сніжинок, гадаючи, як там живеться Богу.

А ще до нас у грудні завжди приходив святий Миколай із подарунками, в якого переодягався вуйко Славко, і ми його пізнавали по голосу.

Вночі мама молилася під ковдрою, але ніколи до цього мене не залучала. Тому молитов я не знаю. І образів у нас вдома не було, аби не доповіли нагору. Бо найбільше мама боялася донощиків, тому відвертою була лише з родиною або з місцевими, історію яких знала достеменно.

Зате великі мальовані образи були у тітчиній спальні, куди чужих ніколи не запрошували. Там же у тумбочці зберігався і саморобний молитовник, складений з твердих фотокопій, який ми, діти, розглядали тайкома від дорослих як велику реліквію.

А ще ми знали, що коли нас виганяють надвір, то дорослі будуть слухати закордонне радіо. А бабця з-за фіранок уважно слідкувала за вулицею, чи не їздять машини, що пеленгують слухачів «ворожих голосів».

Ранок. Йду складати математику до Артамонова, підполковника у відставці. Він — колишній танкіст і нікого не боїться. Дуже принциповий і різкий мужик. Прямую, як на ешафот...

Математику склала на «4». З Артамоновим ледь не посварилася — я забагато говорила і він хотів мене вигнати з екзамену. Гукав мені услід, що «математика — э то поезия». Її, мовляв, співати треба.

Їздила вчора додому. Миколаїв не пізнає мене, а я не пізнаю Миколаїв. І нікому нема діла до мене. Багато чужих облич, яких я раніше не помічала. Місто розростається.

Настрою зовсім немає. Чому?..

Йду здавати нарисну геометрію. Строга Хомченко наказала прийти завтра. Оцінку не поставила, віддала залікову і насварила, що я можу більше. Що поробиш, не завжди щастить. На душі гірко... Хоч би завтра перескласти, бо для мами моя трійка стане страшним ударом. Напевно, не повезу залікову додому.

Склала іспит на «4». А могла й краще. Ех!..

Складала вчора хімію. Федорова так тягнула мене на «4», але ж я майже нічого не вчила, бо не люблю цей предмет. Тому й отримала «задовільно». В середу, напевно, піду перескладати. Перед мамою соромно, якщо знову не матиму стипендії. Вона ж бідна обшивала всіх своїх колег, які готували мене до вступу, бо ж грошей нам ніяк не вистачає.

Щойно заходив Вітька. Спитав за землячку Люду й одразу вийшов. Завтра їде на канікули додому. І, напевно, вже ніколи не буде між нами колишніх стосунків. І так хочеться заплакати від прикрощів...

Мабуть, я не вмію спілкуватися з хлопцями. У мене з ними складаються чудові товариські взаємини, а особливих не виходить ні з ким. Чому я така недотепа?

А Вітя вчора ще все-таки зайшов. І сидів так довго, як ніколи. Дівчата кажуть, що він змінився у ставленні до мене. Може, це й на краще. Сьогодні приходив попрощатися (як не дивно — виконав моє прохання), але нас, як на зло, не було вдома. Залишив шляхетну записку з розшаркуваннями.

Я вирішила, що в другому семестрі розпочну нове життя. А то зараз живу, наче у сні. Ні на чому не можу зосередитися. В голові — суцільний туман. Шкода, щоправда, розлучатися нашої неповторній сто першій. Гарна була кімната — весела, бойова. Навіть виграли перехідний холодильник на місяць, який давали найчистішій кімнаті гуртожитку.

Але що поробиш — нема місця, для таких, як я.

Сама собі не вірю, але я опинилася... в Москві. Негадано-неждано. Сталося неймовірне: кращу групу другого курсу нагородили поїздкою, але одна дівчина прихворіла і не змогла поїхати. А наш декан Оверченко якраз перевіряв гуртожиток і наткнувся на мене, сповнену душевних страждань.

«Їдеш завтра в Москву?» — питає Микола Денисович. — «Їду!» — лепечу здивовано, бо ж про таке навіть не мріялося. Яка там в бога столиця, коли за душею ні копійки!

А декан — душевний дядько, фронтовик, полковник, однополчанин «Артамошки». Кажуть, у танку горів, бо один бік обличчя геть спечений. Мабуть, через це дуже цінує молодь. От і відправив мене подивитися світу, трохи знаючи мою історію.

Мамі одразу дала телеграму на пошті, аби не хвилювалася. Бо вже двадцять років стоїмо в черзі на телефон, а так і не вистояли.

В поїзді було весело, зібралася гарна компанія. Їхали через Київ, то я вибігала подивитися Київський вокзал.

У Москві морози, куди там львівським — мінус 22 градуси. А в туманному Львові, певно, сльота. Сьогодні дві години намерзлися в черзі до Мавзолею. А далі сходили у знамениту Третьяковську

галерею. Обдивилася все, аж ноги гудуть від втоми. Була навіть у ГУМі. Зайду ще раз наприкінці поїздки. Як не куплю, то хоч очі повитріщаю.

У гастрономах стільки їжі і такої дешевої, що диву даєшся. Вгодовані качки по 4 карбованці лежать штабелями, а у Львові — майже порожні полиці, дві години треба стояти за ковбасою по 2.20, а масло дають лише по дві пачки в руки.

Москва здивувала розмахом. Там навіть вулиці вражають широтою. Нас поселили в готелі «Бухарест» в самому центрі, неподалік від Красної площі та Кремля — на набережній Москви-ріки. Вперше обідала в ресторані — у нашому готелі. Там височезні стелі, велюрові штори, старовинні меблі як у музеї, білі скатертини до підлоги. Одне слово, помпезність, як у царських палатах.

Пишу в поїзді — дорогою до Львова. Позаду Москва. Невтомні колеса весело вистукують по залізній колії, а ми з дівчатами розважаємося, як уміємо: співаємо під гітару, жартуємо і мріємо.

Годі! Годі! Годі!

Хай моя голова очунає від несподіваних ударів, нездоланної дрімоти, розпачливих сновидінь і щоденних хвилювань...

Здається, я вже ввійшла в звичну буденну колію.

Набігалася за ці дні, намоталася, але таки отримала путівку на місяць у профілакторій. Там хоча б годують тричі на день та дають нічліг. Гуртожитку вже не маю, добре, що хоч стипендія буде — мама дуже просила.

...

Далі — у повній книжці «Завербоване кохання. Дика Галя».

nashaknyga.com.ua